

Съдържание

Въведение	12
-----------------	----

ЕТИКА

Платон за невидимостта.....	16
Бентъм за пресмятането на морала	18
Аристотел за средното положение	20
Кант за „Ами ако всички правят така?“	22
Ранд за егоизма.....	24
Конт за алтруизма.....	26
Абелар за добрите намерения.....	28
Сингър за фаворизирането.....	30
Кант за това как да не се държим с хората.....	32
Аквински за отиването на война.....	34
Сингър за видизма.....	36
Зимбардо за това как се става зъл.....	38
Клифърд за етиката на вярата	40
Лавлок за майката природа	42

ЕКЗИСТЕНЦИАЛИЗЪМ

Сартр за лошата вяра.....	46
Екзистенциализмът и празнотата	48
Монтен и <i>meemento mori</i>	50
Ницше за това какво е да си силен	52
Хайдегер за смъртността	54
Камю за абсурда	56
Шопенхауер за скуката	58
Сартр за другите хора	60
Ницше за вечния кръговрат	62
Киркегор за сферите на съществуването	64
Хегел за господарите и робите	66
Камю за бунта	68

Дьо Бовоар за феминизма	70
Фанон за черния екзистенциализъм	72

ИЗКУСТВА

Уаби-саби и сбърканата красота	76
Аристотел за изпускането на парата	78
Кант за красивото и сублимното	80
Шопенхауер за музиката	82
Гьоте за теорията на цветовете	84
Харари за колективните митове	86
Юнг за подбора на характеристики	88
Жокера за нихилизма	90
Ницше за Аполон и Дионисий	92
Адорно за културната индустрия	94
Танос за екотероризма	96
Японската естетика за празното пространство	98

ОБЩЕСТВО И ОТНОШЕНИЯ

Платон за истинската любов	102
Монтен за грешно насочената страст	104
Дьо Груши за любящите родители	106
Мърдок за това да виждаш най-доброто в хората	108
Вебер за извънредната работа	110
Дю Боа за двойното съзнание	112
Уолстънкарафт за първата вълна на феминизма	114
Маркс за класовата борба	116
Конфуций за принадлежността	118
Хегел и <i>Weltgeist</i> (световният дух)	120
Маккинън за нечестните правила	124
Бърк за добрите маниери	126
Аренд за баналността на злото	128

РЕЛИГИЯ И МЕТАФИЗИКА

Ал-Кинди за първопричините	132
Фройд за светия отец	134
Пейли за часовникаря	136
Хюм за злото	138
Декарт за доказването на Бог чрез логика	140
Фойербах за Бог по подобие на човека	142
Паскал за залагането на Бог	144

Маркс за опиума на народите	146
Бъркли за невидимите неща	148
Хюм за чудесата	150
Спиноза за това как всички ние сме Бог	152
Дзен будизмът за Коана	154

ЛИТЕРАТУРА И ЕЗИК

Кембъл за всяка история	158
Хъксли за прекрасния нов свят	160
Бекет за очакването	162
Оруел за двумислието	164
Кафка за отчуждението	166
Пруст за неволевите спомени	168
Романтиците за природната поезия	170
Радфорд за прозата	172
Аристотел за риториката	174
Шели за злите учени	176
Чомски за изучаването на езици	178
Дерида за думите	180
Витгенщайн за езиковите игри	182
Структурализмът за бинарните опозиции	184

НАУКА И ПСИХОЛОГИЯ

Бейкън за научния метод	188
Кун за промените на парадигмата	190
Хайдегер за това какво ни причиняват технологиите	192
Хераклит за това как се променяме	194
Либет за това как се наблюдаваме	196
Попър за псевдонауката	198
Тюринг за хората срещу роботите	200
Азимов за законите на роботиката	202
Ферми за извънземните	204
Годфри-Смит за другите умове	206
Фройд за личността	208
Пиаже за психологията на развитието	210
Гешалт терапията за нищоправенето	212

ВСЕКИДНЕВНА ФИЛОСОФИЯ

Аристотел за приятелството	216
Дьо Бовоар за майчинството	218

Русо за детството	220
Фуко за дисциплината.....	222
Стоицизмът за отдалечената гледна точка	224
Фройд за нагона към смъртта.....	226
Франкъл за смисъла на страданието.....	228
Епикур за удоволствието	230
Хусерл за взирането в дърветата	232
Стоицизмът за нашите реакции	234
Торо за разходката	236
Сун Дзъ за настолните игри.....	238
Харви за безсънието	240

ПОЗНАНИЕТО И УМЪТ

Декарт за летящите оранжеви духове	244
Лок за това да си в собствената си глава.....	246
Платон за светлината	248
Пирон за отлагането на преценката	250
Хюм за черните лебеди	252
Буридан за нерешителните магарета	254
Сократ за поставянето на всичко под въпрос.....	256
Аристотел за законите на логиката	258
Евбулид за купчините камъни.....	260
Декарт за Cogito.....	262
Хюм за личността като сбор от качества	264
Кант за създаването на света	266
Чалмърс за мислите на моливите.....	268
Кларк и Чалмърс за разширяването на ума.....	270

ПОЛИТИКА И ИКОНОМИКА

Хобс за създаването на правителства	274
Макиавели за това как да бъдеш крал.....	276
Ибн Халдун за възхода и падението на империите	278
Хердер за национализма	280
Тукидид за неизбежните войни	282
Маркс за световната история	284
Бърк за мъдростта на предците.....	286
Пейн за революциите	288
Смит за невидимата ръка	290
Токвил за защитата на демокрацията.....	292
Кант за световния мир	294

Ганди за ненасилието	296
Енгелс за пазара на идеи	298
Фукуяма за края на историята	300
Благодарности	302

Въведение

Понякога около философията има аура, която отблъсква хората. Не съм сигурен дали това е, защото философите често използват думи като „фалшив“, когато и „грешен“ би свършила работа, или защото небрежно хвърлят по някоя древногръцка дума във всяко второ изречение. Но не би трябвало да е така и затова написах тази книга.

Философията би трябвало да е наука, с която да можем да се свържем: практична, лесна за четене, достъпна. Но най-вече би трябвало да е забавна.

В „Минифилософия“ обяснявам философските идеи по начин, по който да бъдат разбрани и да отекнат в нас. Не мога да обещавам, че няма да използвам дълги, сложни и измислени думи, но ако го направя, ще се опитам да се погрижа те да звучат логично до края на страницата. Това е книга за всеки, който е чувал имена като Платон, Декарт или Дьо Бовоар, но само бегло познава идеите им. Това е книга за тези, които искат да знаят какво всъщност означава структурализъм, феноменология или екзистенциализъм, но без да се налага да газят из дебелите философски трудове, които те оставят по-объркан от преди. Надявам се да пренеса философията от нейната отблъскваща абаносова кула във всекидневната, кафенето или във влака на път за работа.

Във всяка област на живота, когато хората изпитват страст към някоя тема, те мразят да я обясняват с лес-

ни думи. Ако го направят, в известен смисъл може би я принизяват и омаловажават. Но понякога просто имаме нужда от първа стъпка, от отправна точка. Ето защо тази книга ще изложи идеите на философите по такъв начин, че – ако всичко мине по план – ще ви накара да поискате да четете още. Тя е пътна карта за тази тематика.

Твърдо вярвам, че всеки си задава философски въпроси и може да бъде философ. Като начало може би ще е добре да получим малко помощ от най-великите умове в историята.

Етика

Всеки ден вземате огромен брой „етични“ решения. Всичко, с което засягате друго човешко същество, е по някакъв начин свързано с етиката. От една страна, тя е „редното и нередното“ на кражбата, убийството, лъжата, помощта или грижата. От друга, засяга вашия характер. Отнася се за куража, лоялността, честността, любовта и добродетелта. Етиката се занимава с добрите и лошите действия или добрите и лошите хора.

Платон

за невидимостта

Отивате на разходка и срещате старица с криви зъби. Тя ви дава малък, но чудесен подарък: вълшебен пръстен! Той има силата да ви направи напълно невидим. Можете да отидете навсякъде и да правите всичко. Никой няма да ви види. Въпросът е: какво ще правите с пръстена? Как ще използвате силата му?

Този мисловен експеримент с Пръстена на Гиг се появява за първи път в най-известния труд на Платон „Държавата“ (писан около 375 г. пр. Хр.) като предизвикателство към идеята за справедливия по рождение гражданин. Старият учител на Платон – Сократ, изказва твърдението, че справедливостта е много повече от това, което хората на власт казват, че е, също така не е безсрамен личен интерес, когато всеки отговаря сам за себе си. Героят Главкон обаче е доста по-циничен и неговата история с пръстена на Гиг цели да оспори идеалистичните и възвишени идеи на Сократ за честната и справедлива личност.

Главкон предполага, че всеки, който сложи този пръстен, незабавно ще го използва в свой собствен интерес. Справедливостта, моралът, законите и почтеността бързо биват захвърлени настрана, когато човек получи власт. Платон пише (от името на Главкон): „Представете си, че някой получи тази власт да бъде невидим и никога не направи нищо лошо и не докосне нищо чуждо, тогава той ще бъде смятан за... най-смотания идиот“.